

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta právnická
katedra občanského práva
doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
oponent

P O S U D E K

diplomové práce Lucie Kaprálkové
„Vady právních jednání a jejich následky“

Když se mi dostane do rukou diplomová práce na téma vad právních jednání (popřípadě na téma tak či onak obdobné), vždy si říkám, že si volba této problematiky vyžádala značnou míru vědecké kuráže. Jde totiž o materii, která v rámci občanského práva patří netoliko k nejzajímavějším, nýbrž zároveň též k nejnáročnějším tématům. Máme v tomto případě co do činění s látkou, která vykazuje samozřejmě zejména teoretické rysy, která však má i mimořádně významné praktické aspekty. Její zpracování se pak zákonitě dotýká i dalších odvětví civilního práva. Nadobyčejná náročnost daného tématu pro zpracování je tedy zřejmá. Toto konstatování přitom platí svým způsobem dokonce dvojnásobně, neboť právní úprava, která formuje předmět dané materie, doznala vydáním relativně stále nového občanského zákoníku značných změn, a to změn, které se – i přes určitý časový odstup od vydání tohoto klíčového zákona – pro svá četná značně problematická legislativní řešení nepadně vykládají i zkušeným právníkům. Tím spíše se tedy rojí nutně jisté obavy, jak vše dopadne, ujme-li se uvedené látky studentka, která má za úkol sepsat pravděpodobně teprve svou prvou větší odbornou literární práci.

Mám nemalou radost, že mohu koneckonců hned v úvodu svého posudku předeslat, že v případě posuzované práce to dopadlo dobře, dokonce nad očekávání dobře. Práce předně vykazuje klad, že je v zásadě velmi vhodně rozvržena. Začíná správně u charakteristiky právních jednání, následuje deskripce náležitostí právních jednání, dále jsou rozebrány souhrnně vady právních jednání, aby se následně, v dalších třech kapitolách, podrobně analyzovaly zdánlivost, neplatnost (samozřejmě absolutní i relativní) a relativní neúčinnost, jakož i jejich následky. Zde by snad bylo možné pouze namítnout, že se tak či onak o tomtéž problému pojednává (byť z různých stran) často dokonce třikrát. To však není závažným prohřeškem obecně, tím méně je to pak prohřeškem u diplomové práce.

Kladů ovšem vykazuje posuzovaná práce podstatně více. V této souvislosti především zasluhuje připomenout až extrémní důkladnost, kterou autorka osvědčila. Ta přitom má dvě stránky. Za prvé jde o důkladnost samotného poznání, které proniká často do velmi minuciózních detailů, daleko nad rámec toho, nač jsme u diplomových prací zvyklí. Za druhé se pak řečená důkladnost projevuje v samotném zpracování, které se u skutečných problémů nezastavuje, nýbrž se jim snaží čelit, ba je též řešit, a to nejednou na základě vlastních stanovisek (jakkoli se většinou čerpá přirozeně z argumentací již vyslovených). S tím je dále těsně spjata vynikající práce s prameny; z těch se v práci čerpá v jejich nadstandardním rozsahu a současně se z nich čerpá vysoce kvalifikovaně, a to jak z obsahového hlediska, tak i z hlediska citační techniky. (Vcelku zanedbatelné výtky lze v této souvislosti vznést snad jen vůči odkazům na zákonná ustanovení v poznámkovém aparátu a vůči tomu, že ne vždy citace v případě kolektivní práce přesně dává poznat, který ze spoluautorů je citován; ve srovnání s jinými pracemi jsou však tyto případy zcela ojedinělé.) To vše konečně z formálního hlediska doprovází velmi kultivovaný jazykový projev autorky, který není (dokonce ani z hlediska gramatických nedostatků) dnes u řady autorů již ani zdaleka něčím obvyklým, tím méně samozřejmým.

Je-li mým úkolem jako oponenta netoliko chválit, nýbrž kritizovat, musím připustit, že nad rámec již naznačeného toho ke kritice nemám mnoho, a to ani v obecnosti, ani v jednotlivostech.

Pokud jde o obecné poznámky, z formálního hlediska se práce někdy opakuje, popřípadě rozebírá otázky, jež ze zvoleného předmětu výzkumu vykračují (např. na str. 16 a násl.). Z meritorního hlediska si pak nemohu nepovzdechnout nad tím že autorka, která jasně identifikuje celou řadu problémů, které občanský zákoník přináší v naprosto klíčových otázkách a na jejichž řešení nejsou schopni se názorově sjednotit ani vysoce renomovaní autoři, nenachází odvalu prostě říci: „to a to ustanovení občanského zákoníku je nesprávné a mělo by se změnit“. Absence této odvahy ovšem většinou chybí právě i u naprosté většiny oněch renomovaných autorů (kteří se omezují zpravidla jen na interpretační postupy) a vážně ji vytýkat právě autorce diplomové práce by bylo tak trochu unfair.

Co se týče jednotlivostí, jako patrně nejvýznamnější musím uvést připomínku k výkladům o omylu (na str. 25 a 46), jehož aktuální (vysoce nezdařená) právní úprava je přece jen složitější, než jak by mohlo z těchto výkladů vyplývat; v této souvislosti stojí za to upozornit zejména na § 584 odst. 1 OZ. V ostatním jde většinou jen o drobnosti, které se nezřídka týkají přebíraných názorů. Pouze tedy namátkou. Rozhodně nezdařilý se mi jeví termín komplexní právní skutečnosti, jde-li o kombinaci právní skutečnosti a zákona (str. 13); rozdíl mezi právním

úkonem a právním jednáním (str. 15) rovněž vidím, avšak ze zcela jiných důvodů než Eliáš a jiní, Dobrovolnou patrně není vhodné brát doslova, pokud podmínku váže pouze na nejistou skutečnost budoucí (str. 19), a zamyšlení jistě zasluhuje nejen vztah § 65 a § 581 OZ, ale (přínejmenším z teoretického hlediska) i sám § 581 OZ (totiž s ohledem na skutečnost, že nemá-li někdo k něčemu způsobilost, nemůže k tomu mít dost dobře ani vůli, což mj. kdysi dávno zřejmě přivedlo Lubyho ke konstrukci zhotovení věci, resp. vytvoření díla jako samostatné právní skutečnosti). Vzhledem k tomu však, že nebudu moci být přítomen obhajobě, netrvám na tom, aby autorka na tyto poznámky reagovala, nýbrž je uvádím spíše jen proto, aby se nad nimi ve své případné další odborné práci zamyslela.

Není jistě třeba zvláště zdůrazňovat, že všechny shora uvedené připomínky samozřejmě ani v nejmenším nesnižují mé vstupní konstatování o mimořádných kvalitách předložené práce. Nemohu tedy než shrnout, že jde o práci, která zřetelně ukazuje nejen to, že si její autorka osvojila hluboké vědecké poznatky o zpracovávaném tématu, ale i to, že získala nebývalou schopnost tyto poznatky vysoce vyzrále prezentovat. Předložila tudíž práci, která je nepochybně vysoce nadprůměrná, ba která v rámci mnou posuzovaných diplomových prací v dané oblasti patří vůbec k nejlepším. Práce tak nejen splňuje, ale i překračuje požadavky, které lze na ni jako na diplomovou práci klást, a doporučuji proto zcela jednoznačně, aby byla připuštěna k obhajobě (o jejímž úspěšném výsledku nemám důvod pochybovat).

V Praze dne 7. května 2021

doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.